

Cümle sırası

Satzstellung

«Heute ich gehe einkaufen.» — doğal geliyor ama yanlış. Türkçede özne-fiil sırası serbest; Almancada fiil ikinci sırada olmak zorunda.

Cümle sırası, Almanca'da yüklem ikinci sırada yer alır: Heute gehe ich ins Kino.

A2 yolunda 10/21

8 bölüm · içindekiler

~7 dk okuma

13 soruluk test

Resimli ders >

Konuyu panoya as ↗

PDF indir ↓

İpucu: Almanca bir kelimeye dokun. Türkçesi çıkar, deftere kaydedersin, sonra Panom'da quiz'le sınarsın.

Anladım

Bölüm 01

00:12

Fiil ikinci yuvada — istisnasız

KISAYOL

Başa ne koyarsan koy, **çekimli fiil ikinci yuvadan çıkmaz**. Özne onun arkasına düşer.

DENE — BAŞA NE KOYARSAK KOY, FİİL YERİNDE KALIR

Ich

Heute

Ins Kino

Ich gehe heute ins Kino

Normal sıra: özne → fiil → zaman → yer. «Ich gehe heute ins Kino.»

Almanca cümlelerin tek gerçek yasası bu: **çekilmiş fiil her zaman ikinci yuvada durur**. Başa ne koyarsan koy — özne, zaman, yer, koca bir yan cümle — fiil kıpırdamaz.

✓ Ich **gehe** heute ins Kino.

Bugün sinemaya gidiyorum.

✓ Heute **gehe** ich ins Kino.

Aynı anlam, vurgu «bugün»de.

✗ Heute ~~ich~~ **gehe** ins Kino.

Yanlış — Türkçe düşünüp dizince hep bu çıkıyor.

Başta özne dışında bir şey koydun mu, **özne fiilin arkasına düşer**. Almanca dilbilgisi buna **Inversion** diyor; sen sadece «yer değiştirdiler» diye aklında tut.

❗ «İkinci sıra» kelime değil **yuva** sayar. **Mein kleiner Bruder** üç kelimedir ama tek yuvadır: **Mein kleiner Bruder geht heute ins Kino**. Fiil yine hemen arkasında.

CÜMLE TİPİ	FiİL NEREDE	ÖRNEK
Düz cümle	ikinci yuvada	Ich fahre morgen nach Köln .
Başta tümleç aldın	yine ikinci	Morgen fahre ich nach Köln .
W-sorusu	yine ikinci	Wann fährst du nach Köln?
Evet/hayır sorusu	en başa geçer	Fährst du morgen nach Köln?
Emir	en başa geçer	Fahr morgen nach Köln!
Yan cümle	en sona gider	... , weil ich morgen nach Köln fahre .

Fiilin yeri cümlelerin **türünü** söylüyor. Bu yüzden Almanca soruyu ilk kelimedenden anlarsın: fiil baştaysa soru sorulmuş demektir.

Bölüm 02

00:55

Başta ne koyarsan koy: dört açılış, tek cümle

Vorfeld dediğimiz o ilk yuvaya **tek bir öge** girer ve hangisini koyduğun anlamı değil **vurguyu** değiştirir. Dördü de dilbilgisel olarak kusursuz:

BAŞTA NE VAR	CÜMLE	NE DEĞİŞTİ
özne	Ich fahre morgen mit dem Zug nach Köln .	nötr anlatım
zaman	Morgen fahre ich mit dem Zug nach Köln .	vurgu : yarın
nasıl	Mit dem Zug fahre ich morgen nach Köln .	vurgu : trenle
yer	Nach Köln fahre ich morgen mit dem Zug .	vurgu : Köln'e

Dikkat: başa **iki** öge birden koyamazsın. **Morgen mit dem Zug fahre ich...** olmaz — biri Vorfeld'e girer, öteki ortada kalır.

Bölüm 03 01:40

Ortadaki sıra: TeKaMoLo

Fılden sonraki alana **Mittelfeld** deniyor ve orası da rastgele değil. Dört tümleç türünün varsayılan dizilimi baş hecelerinden anılıyor: **Te-Ka-Mo-Lo**.

YUVA	SORU	ÖRNEKLER	TÜRKÇE
Temporal	wann? wie oft? wie lange?	heute • morgen • um 8 Uhr • jeden Tag • seit einem Jahr	zaman
Kausal	warum?	wegen der Arbeit • wegen des Wetters • aus Angst	sebep
Modal	wie? womit?	mit dem Bus • schnell • gern • zu Fuß • allein	nasıl
Lokal	wo? wohin? woher?	in Berlin • nach Hause • zu Hause • aus der Türkei	yer

Dördü aynı cümlede çok nadir toplanır. Pratikte ezberlemen gereken tek çakışma şu: **zaman yerden önce gelir**.

✓ Ich fahre **heute** wegen der Arbeit mit dem Bus **nach Berlin**.

Bugün iş yüzünden otobüsle Berlin'e gidiyorum.

✓ Ich fahre **jeden Tag** mit dem Fahrrad **zur Arbeit**.

Her gün bisikletle işe gidiyorum.

TUZAK 01

Zamanı sona atmak

Türkçede «sinemaya **bugün** gidiyorum» diyebiliyoruz — yer önce, zaman sonra. Almancada bu sıra ters ve kulağa net biçimde yanlış geliyor.

✗ Ich gehe ~~ins Kino~~ heute.

Yanlış.

✓ Ich gehe heute ins Kino.

Doğru — önce zaman, sonra yer.

REKLAM

728 × 90

Bölüm 04

02:40

Zamirler sıraya hiç girmez

TeKaMoLo'yu ezberleyip hâlâ «cümlem kulağa yanlış geliyor ama nedenini bulamıyorum» diyorsan sebebi neredeyse her zaman budur: **zamirler bu sıraya uymaz, fiilin hemen ardına fırlar** — zamanın bile önüne.

✓ Ich habe **gestern** dem Mann das Buch gegeben.

İsimler normal yuvalarında: zaman → nesneler.

✓ Ich habe **es ihm** gestern gegeben.

Zamirler öne fırladı — zamanın önüne.

✗ Ich habe ~~gestern es ihm~~ gegeben.

Yanlış.

İki nesne çakışınca da sabit bir sıra var. Tek cümlelik kural: **kısa olan öne geçer**. Zamir kısadır; uzun isim tamlaması sona kalır.

NE VAR ELİNDE	SIRA	ÖRNEK
iki isim	Dativ → Akkusativ	Ich gebe dem Kind das Buch .
Akkusativ zamir	zamir → isim	Ich gebe es dem Kind .
Dativ zamir	zamir → isim	Ich gebe ihm das Buch .
iki zamir	Akkusativ → Dativ	Ich gebe es ihm .

Dikkat: iki isimde **kişi önce** (Dativ), iki zamirde sıra **tersine döner** — es ihm, ihn mir. Bu tek istisnayı bilen az kişi var.

Bölüm 05 03:35

nicht tam olarak nereye giriyor

Cümle sırasının en çok sorulan parçası. Tek cümlelik kural şu: **nicht, sona giden parçanın hemen önünde durur**. Sona giden bir şey yoksa cümlenin sonuna gider.

NE OLUMSUZLANIYOR	CÜMLE	NİCHT NEREDE
cümlenin tamamı	Ich komme heute nicht .	sonda
ayrılan ön ek var	Ich rufe dich nicht an .	ön ekten önce
Perfekt	Ich habe ihn nicht gesehen .	partisipten önce
modal fiil	Ich kann heute nicht kommen .	mastardan önce
yer tümleci	Ich fahre nicht nach Berlin .	yerden önce
sıfat / yüklem	Ich bin nicht müde .	sıfattan önce
tek bir öğe	Nicht heute , sondern morgen .	o öğenin önünde

Son satır özel: tek bir öğeyi olumsuzluyorsan **nicht** onun **hemen önüne** gider ve arkasından genelde **sondern** gelir — Ich fahre nicht mit dem Bus, sondern mit dem Zug.

❗ **kein** mi **nicht** mi kararını burada değil [olumsuzluk sayfasında](#) veriyorsun; bu tablo, **nicht**'in yerini soruyor.

Bölüm 06 04:35

Yan cümle: kural bir anda değişiyor

weil • dass • wenn • obwohl • damit • ob gördüğün anda «fiil ikinci» kuralı o cümlecik için askıya alınır: **çekilmiş fiil en sona gider**. Ortadaki TeKaMoLo aynen kalır,

sadece fiil sonda toplanır.

✓ **Ich komme nicht, weil ich krank bin.**

Gelmiyorum, çünkü hastayım.

✗ **Ich komme nicht, weil ich bin krank.**

Yanlış — en sık yapılan hata.

Kurtarıcı bir kelime var: **denn**. Anlamı yine «çünkü» ama **hiçbir şeyi bozmaz** — arkasından düz cümle gelir. Emin değilsen **denn** kullan.

✓ **Ich komme nicht, denn ich bin krank.**

Aynı anlam, sıra bozulmadı.

TUZAK 02

Yan cümle başa gelirse ana cümle de kayar

Yan cümleyi öne alırsan o koca cümlecik **tek bir yuva** sayılır. Yani virgülden sonra doğrudan ana cümle fiili gelir — özne fiilin arkasında kalır.

✓ **Wenn ich Zeit habe, komme ich vorbei.**

Vaktim olursa uğrarım.

✗ **Wenn ich Zeit habe, ich komme vorbei.**

Yanlış.

Kestirme kontrol: virgölün iki yanında **iki fiil yan yana** duruyorsa doğru kurmuşsundur — ...Zeit habe, komme ich...

Bölüm 07

05:30

TeKaMoLo'nun çalışmadığı üç yer

Dürüstlük notu: TeKaMoLo bir yasa değil, **varsayılan**. Hiçbir şeyi özellikle vurgulamıyorsan geçerli. Almanlar konuşurken bunu sürekli esnetiyor, ve bilmen gereken üç sapma var.

- **Vurgu için öne alma.** Öne aldığın şey vurguladığın şeydir: **Nach Berlin fahre ich nur einmal im Jahr.** — Berlin'e yılda bir kez giderim. Bozulan tek şey Vorfeld; fiil yine ikinci sırada.

- **İki zaman ifadesi varsa genelden özele.** Ich komme morgen um 8 Uhr. — «um 8 Uhr morgen» değil. Aynısı yer için de geçerli: büyükten küçüğe.
- **Sebebi bir yan cümleyse Ka yuvasına girmez.** Cümlelerin sonuna eklenir: Ich fahre morgen nach Berlin, weil ich arbeiten muss. Aynı şekilde deshalb genelde Vorfeld'e oturur: Ich bin krank. Deshalb komme ich nicht.

❶ Yani bu sayfayı ezberleyip Almanların cümlelerini «yanlış» diye işaretlemeyeceksin. Varsayılanı bil, sapmayı duyduğunda **neyin vurgulandığını** anla.

REKLAM

728 × 90

Bölüm 08 06:00

Bu hafta ne yapacaksın

Bu konu kural değil **refleks** işidir; okuyarak oturmuyor. Refleksi kuran tek alıştırma: aynı cümleyi dört açılışla yazmak. Beş dakikalık iş, bir haftada oturuyor.

- Günlük bir cümle kur: **Ich fahre morgen mit dem Auto nach Izmir.**
- Aynı cümleyi zamanla başlat: **Morgen fahre ich...**
- Aynı cümleyi «nasıl» ile başlat: **Mit dem Auto fahre ich...**
- Aynı cümleyi yerle başlat: **Nach Izmir fahre ich...**
- Sonuncu adım: aynı cümleyi **weil** ile bir yan cümleye çevir — fiil sona gitsin.

❶ Yazarken takılıyorsan cümleyi **sesli oku**. Fiil ikinci yuvada değilse Almanca cümlelerin ritmi bozulur ve kulak bunu gözden önce yakalar.

İPUÇLARI

Testten önce bunları bil

Konunun çekirdeği üç satırda, altında Türkçeden çevirirken en sık düşülen yerler.

01

Fiil İKİNCİ sırada — ne olursa olsun

Cümle neyle başlarsa başlasın (zaman, yer, nesne) çekimli fiil ikinci sırada durur; özne gerekirse fiilin arkasına geçer.

Heute gehe ich ins Kino.

02

İki nesne: isimse Dativ önce, zamirse Akkusativ önce

Ich gebe dem Kind das Buch ama Ich gebe es ihm. Karışım varsa zamir öne geçer.

Ich habe es ihm
gestern gegeben.

03

Yan cümlede her şey sona yığılır

weil • dass • wenn'den sonra çekimli fiil en sona gider; modal varsa mastar + modal sırası kurulur.

..., weil ich morgen
arbeiten muss.

04

TeKaMoLo: zaman → sebep → araç → yer

Zarflar bu sırayla dizilir. Hepsi bir arada nadiren bulunur ama ikisi varken bile sıra korunur: önce zaman, sonra yer.

Ich fahre morgen mit dem
Zug nach Berlin.

✗ ~~Heute ich gehe ins Kino.~~

✓ Heute gehe ich ins Kino.

Zarf birinci sırayı doldurunca özne fiilin
arkasına düşer.

✗ ~~Ich trinke nicht Kaffee.~~

✓ Ich trinke keinen Kaffee.

Artikelsiz isim **kein** ile olumsuzlanır.

× ~~..., weil ich muss morgen arbeiten.~~

✓ ..., weil ich morgen arbeiten muss.

Yan cümlede modal en sona gider:
arbeiten muss.

× ~~Ich fahre nach Berlin morgen.~~

✓ Ich fahre morgen nach Berlin.

Zaman yerden önce gelir — TeKaMoLo.

Bölüm 09 DİZ

Cümleyi kendin diz

Kelimelere dokun, doğru sırayla yerleştir. Almancanın en zor kısmı burası — ve seçenek şıkkı yok, cümleyi **sen** kuruyorsun.

KELİMELERE DOKUN

KELİMELERE DOKUN

KELİMELERE DOKUN

Bölüm 09

06 : 30

Kendini dene

Cevaba dokun — neden öyle olduğunu birlikte görelim.

+7

Konuyu bitir: tam testi çöz

13 soru · süreli · sınav gibi · %60 ile konu biter

NOTLARIN

Bu konuya notun

Aklında kalsın istediğin kuralı, örneği ya da soruyu yaz. Kendiliğinden kaydedilir ve Panom'da toplanır.

Notun

Örneğin: -ung ile biten her isim die.

REKLAM

728 × 250

GENAU ALMANCA — KURAL DEĞİL, ANLAŞILMA ANI.
GENAU · ÜCRETSİZ ALMANCA KÜTÜPHANESİ